

DEĞERLENDİRME

Melike Guzey

2021

TRAVMANIN DEĞERLENDİRMESİNDE TEMEL YAKLAŞIM

- Bir danışanı değerlendirirken geçmişi, bugünü veya diğerlerine bağlanma duygusu olmadan durumunu anlamak mümkün olabilir mi?
- Değerlendirme görüşmesinin ilkeleri
 - Karşılıklılık
- Değerlendirme süreci bütünleştirici bir süreçtir.
 - Elde edilen tüm bilgilerin yorumlanması ve danışanla tartışma.

DEĞERLENDİRMEDE TERAPÖTİK İTTİFAK

- İttifak: değerlendirici ve değerlendirilen kişi arasındaki işbirliği
- Değerlendirmeye ilişkin sorular travmanın yeniden yaşanmasına neden olduğu için değerlendirme süreci zordur
- Travma yaşamış kişinin içinde bulunduğu durum + Psikoloğun soruları
- Danışanın duygusal güvenlik ve kontrol hissi → Kontrol edilebilirlik

DEĞERLENDİRMEDE TERAPÖTİK İTTİFAK

1. Değerlendirmenin yapılma nedenlerini açıklığa kavuşturarak değerlendirme görüşmesine başlamaı

- ▶ Değerlendirme yönteminin niteliğini, ne işe yaradığını, hangi sırada uygulanacağını açıklama
- ▶ Danışanın sorularını açık ve dürüst bir biçimde yanıtlama

2. Değerlendirmeyi danışanın ve terapistin soruları temelinde işbirliği içinde yönlendirme

- ▶ Değerlendirmeden kendileri hakkında öğrenmek istedikleri herhangi bir şey var mı?
- ▶ Değerlendirmenin sonucunda ne bulunmasından korkuyor?
- ▶ Aktif tartışma, geri bildirim...

AÇIK VE GİZLİ TRAVMALARINI DEĞERLENDİRME

- Açık Travmalar:
 - Travma deneyimlerini halihazırda başka insanlara açıklama
 - Değerlendirme sürecinden kaçınmaların artması
 - Travmaları hakkında soru sorulmasını bekleme
- Örtük Travmalar:
 - Travmayı sıradan yaşamın bir parçası olarak görme
 - Travmatik anıların karşısında tamamen dissosiyeye olma
 - Sürekli çalışma, sosyal olarak geri çekilme, uyuşturucu kullanma, güvensiz seks yapma vb.
 - Sürekli bir utanç ve suçluluk duygusu

SÖZEL OLMAYAN TRAVMA BELİRTİLERİ

- Uyku sorunları:
 - Esneme, gözaltında koyu halkalar, çökük, yorgun bir duruş vb.
 - Bir önceki gece uykusunu sorma → Uyku sorunu belirtisi mi? Direnç mi? Kaygı mı?
- Ara vermeyi, değerlendirme seansını sonlandırmayı teklif etme
 - Danışanın ne zaman ara vermek istediğini gözlemleme
- Ürkme, Mide bulantısı, Tiksinti, Baş ağrısı
- Bu tepkileri tartışmaya hazır olup olmadıklarını doğrudan sorma
- Yalan söyleyip söylemediği konusunda da bilgi sağlama

GELİŞİMSEL TRAVMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

- Karmaşık travma
- Komorbid bozukluklar
- Gelişimsel temelli duygu düzenleme eksiklikleri, kendine zarar verme sorunları
- Uygunsuz duygulanım, dissosiyatif "histrionik" görüntü
- Bilişsel gelişimin engellenmesi

TRAVMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

- Travma varoluşsal bir deneyimdir.
- Olumsuz: Çıkmaza girdiklerini hissetme
- Olumlu: Tanı ve tedavi sürecine ilişkin bir netliğe kavuşacaklarını düşünme
- Atladığımız her hangi bir bilgi var mı_

HATA YAPMA

TRAVMANIN DEĞERLENDİRME ALANLARI

- Temel Sorular:

1. Olay kişiler arası bir olay mıydı yoksa kişilerarası olmayan bir olay mıydı?
2. Travma kişiler arası ise, fail aile üyesi ya da yakın partner gibi kişinin güvendiği biri miydi?
3. Travma yaşantısında kültür veya sosyoekonomik statü bir etmen olarak karşımıza çıkmakta mıdır?
4. Mağdur gerçekleşen olay için kendini mi suçluyor yoksa adaletsiz ya da düşmanca olduğu için dünyayı ya da diğerlerini mi suçluyor?
5. Travmanın fiziksel, duygusal, bilişsel veya uygulamalı bir takım sonuçları var mı?
6. Mağdur travmatik olaydan önce mevcut travma sonrası işleyişini zorlaştıran fiziksel veya psikolojik zorluklar yaşıyor muydu?
7. Danışanın içinde bulunduğu kültür ya da toplum, belirtilerin nasıl ortaya çıktığını ya da hangi belirtilerin ortaya çıkacağını etkiliyor olabilir mi?
8. Danışanın halihazırda deneyimlediği belirtiler mi travma yaşantısına, travma yaşantısı mı hali hazırda deneyimlediği belirtilere neden olmuştur?
9. Kişinin değerlendirmeye başvurduğu travması, danışanın yaşadığı tek olumsuz olay mı?

TRAVMANIN DEĞERLENDİRME ALANLARI

- Travma Maruziyeti
- TASB/TSSB
- Disosiasyon
- Bilişsel Değerlendirme
- Depresyon/Yas
- Madde Bağımlılığı
- Öfke ve Saldırganlık
- Duygu Düzenleme Becerileri
- Diğer: Bağlanma örüntüsü, Kişinin inanç, beklenti ve şemaları, Travma sonrası büyüme, Hasta rolü yapma olasılığı